

Petančič Davorin:

Svete gore.

Povest.

Starček je preletel z očmi vrste okornih besed in nekaj zajecjal. Rdečica mu je šinila v obraz in podplula ovelo, nagubano kožo. Stresel se je in omahnil. Janez ga je prestregel v naročje in ga položil na postelj.

Starec je sanjal vse dni in noči, ko je ležal o velikem dvoru svete Kraljice gorske... V sanjah je pel njeno pesem, ki so jo zložili romarji sami:

»— — — Ti si vredna naše hvale,
ker rodila si Boga,
Tebi bodo čast dajale
trume celega sveta — — —«

Drugič pred srečo.

Javorski je učil sina:

»Za gorsko pogledj! Eno ali drugo! Da pride denar k hiši. Toliko moraš priženiti, da boš doma dve ali pa kar tri izplačal.«

Pavle je zraščel že sam v upanje, da bo gospodinja na Javorju dekle z Gor. Ni pa še vedel, katera. Lenčka je bila zopet zdrava, pa tudi Marine oči so bile še v njem. Zadnje leto ga je precej predrugačilo. Postal je bolj korajžen in fantovski. Upal si je s fanti v krčmo, stepel se je včasih s katerim in podobne umetnosti je uganjal.

Priklatil se je v nedeljo na Gore in sedel med pivce, ki so oblegali mizo v mali sobi. Mara jim je prinesla poliček na mizo in se odsmejala. Pavle se je spomnil na svojo dolžnost.

»Ženil se bom!« je zalučal med fante, ko se je z vinom ogrel. »Mara, Mara!«

Prihitela je in premerila na ozko Pavleta, da se je stisnil pod mizo.

»Kaj ti pa je, da me zoveš, kot dojenček mater!« Družba se je zarežala.

»Veš, Mara, Pavle se ženi!«

Mari je postalo v hipu žal, da ga je tako osramotila.

»O, ženi se! Potem moram biti bolj vljudna z njim! Morda, morda...«

Fantje planejo v smeh. Pavletu pa blešči obraz od rdečice.

»Vina na njegov račun!«

Mara je pogledala Pavleta:

»No, ali boš pokimal?«

Pokimal je narahlo in Mara je zletela.

Fantom je bilo po všeči, da jo je Pavle tako skupil od Mare.

»Tak mlečnozobnež se ženi, mi, ki imamo že trideseto na ramenih, pa se ne moremo.«

Pavle je drevenel med njimi.

»Preklicana Mara!«

Postavila je poliček na mizo in se obrnila k njemu:

»Le pijte! Ta mi ne uide.«

Pavleta je vžgalo:

»Glej jo! Za otroka me ima!« pa si ni mogel pomagati. Ko mu je vino zlezlo v glavo je vstal in odkolovratil v veliko izbo. Mara je sedela na štedilniku, popevala in šivala. Pavle je obstal, kakor da bi videl prikazen. Mara pa ga je naglo uganila.

»O, fant od fare, pojdi sem!«

Jezik se mu je zapletal, da je jecjal:

»Ma-ma-ra-ra — — —«

Nasmejala se je in se obregnila:

»Kako je meni ime? Ali si pa res pozabil?«

On pa je gnal svojo naprej:

»Ženil se bom!«

»Jaz se bom pa možila.«

Mara je določno vedela, da bo zdaj prišel s ponudbo:

»Bi me vzela?« Domislila se je onega dneva, ko se mu je silila v ženitev. Pa je ni razumel. Ona pa zdaj njega ne bo. Malo se sme poigrati z njim. Sicer

38 pa, saj ji ni zanj in za ženitev. Po Pepini smrti zvoni, pase, gnoj kida in popeva. Pa je zadovoljna, kot ne bo drugje.

Pavle, če bi bil trezen, ne bi upal vprašati. Zdaj ko ga čuti, mu raste moč. Le ko bi jezik ne nagajal. S težavo je spravil iz sebe:

»Ma-ma-ra, a-li b-bi me v-v-z-zela?«

Mara je skočila s štedilnika in se naredila veselo, kakor neumna.

»Oh, ne veš, kako sem te vesela! Noč in dan že čakam, kdaj boš prišel! Seveda te bom vzela, od srca rada. Samo, če me hočeš, ker sem se s cigani po svetu potepala.«

Pavle ni slišal njenega smeha in je verjel:

»Res, Mara? Kaj tisto s cigani!« Klatil je z rokami po zraku in se lovil, da ni padel. Zdaj je bil dvakrat pijan. Hotel se je približati Mari in ji reči od blizu kako fantovsko besedo. Mara pa je stegnila roko in ga prijala za suknjo na rami in ga držala po koncu.

»Vidiš, da ga imaš danes zadosti. Domu pojdi, pa pazi, da ne zmrzneš v snegu!«

Pavle ni nič prav razumel, a slutil je, da ga ošteva. Šele, ko ga je potisnila skozi vrata, ga je nekaj zapeklo.

Snežilo je capasto. Vse je bilo že belo. Gore so bile čudovito lepe.

Pota so bila neraztirjena. Pavleta je jezilo, da se je večkrat spozabil in zaklel. Nikjer ni bilo človeka. Nedelja je držala ljudi doma pri drobnem zimskem delu.

»Vražja Mara!«

Prskal je in se lovil v koraku. Sledovi njegove hoje so bili pričali, da je bil pijan. Na Vrhuncah ga je obljajal pes. Sunil ga je v gobec, da se mu je kri pocedila iz njega, pes pa se je še hujše razdražil. Bevskalet je in se zaletaval vanj, dokler mu ni strgal hlač in opraskal meče na nogah od krvi.

Ko je stopal proti domu, so ga dohiteli glasovi od kolovoza nad dobravo. Ozrl se je. Gorski so peljali vino za gostijo. Lojz je sedel spredaj na sodčku, Lenčka in Janez sta sedela vsak na svoji lojtrci.

»Janez je!« ga je zbudilo, da je pozelenel.

Lenčka in Janez sta poskakala z voza.

»Glej, dobrava je lepa. Tako zasnežena, kakor kaka planjava v planinah. To sploh ni več dobrava.«

»Prej je bila črna, zdaj je pa bela!«

Kolovoz je krenil rahlo navkreber in zato sta Lenčka in Janez šla peš za vozom. Janez je s palico brusil sneg s koles, ki se je prijemal.

Pavleta je zagrabilo do mozga. Sam se je čutil sovraštva do Janeza, ki je prežalo v njem in se razpalilo ob vsaki priliki.

»In ta mi bo v sorodu, tat in ubijalec! Ne, Lenčka ga ne sme vzeti! Če mene ne, njega še manj. Nikdar! Hinavec, kako se je pobožnega naredil in zopet bo premotil Lenčko. Lenčko!«

Smučal je po snegu v hišo in pijanost je izginjala. Vanj se je selila druga strast — sovraštvo.

»Pa kako oteti Lenčko!?!« Delal je vedno tako, kakor da mu gre za Lenčkino srečo in ne za se.

»Moram jo iztrgati iz krempljev tega jastreba, ki jo hoče požreti. Tat, ubijalec!« Domislil se je njegove krivde in se udaril po čelu:

»Zakaj ga nisem izročil biričem že takrat. Ob glavo bi ga spravili. Prav bi mu bilo, zakaj je pa ubijal?!«

Pa je še predel načrte v sebi in gruntal:

»Kaj ko bi ga sedaj! Preklesno ni. Lenčka mi bo hvaležna!«

Po noči ga je morila skrb in po dnevi. Nobeno delo mu je ni pregnalo. Sovraštvo je zadobilo še ostrejšo silo, ko se je spomnil Mare...

»Kako me je oštevala! Ko bi se znal narediti tako, ko se zna Janez, me ne bi. Preklicani hinavec!«

Ko se je zvečerilo, se je odtrgal od doma. Nihče ni vedel, za njegovo pot in opravke.

Ura, ki vse kaže

V Besanconu, središču urarske industrije v Franciji, imajo najčudovitejšo in najdražjo uro sveta. Ne samo, da izpolnjuje navadne dolžnosti ure, marveč kaže na 27 ploščah še tole: Natančen čas v 16 različnih krajih sveta; dolgost vsakega dneva in dolgost vsake noči; kaže dan v tednu, v letu, letni čas, znamenja ozvezdja, planet (zvezdo), ki vlada tistemu dnevu v tednu, čas sončnega vzhoda in zahoda, stališče sonca, gibanje planetov. Ob straneh ure spoznaš največja francoska pristanišča in čas ptime in oseke. Spredaj so na vrhu ure kipi dvanajstih apostolov, ki udarjajo na zvončke in vsako uro naznanjajo čas. Na pročelju ure je slika vstajenja. Opolodne se odpre skala, prikaže se Kristus in rimska straža izgine. Ob treh popoldne stopi Kristus v skalo in straža se spet prikaže. — Uro so 1. 1875 po naročilu kardinala Mathieuja naredili za (sedanjih) več milijonov Din. — Visoka je 6 metrov, široka 2 in pol metra in skoraj 1 m globoka. S svojimi bogatimi okraski je ta ura najdragocenejši zaklad besanconške škofovske cerkve.

Smrt zaradi petelinjega petja.

Zaradi petelina, ki je vsako jutro pel ob rani zori, se je odigrala v Dunaföldvaru na Madžarskem krvava žalost. 80 letni stari Fr. Varga se je zaradi petja sosedovega petelina zbudil akoro vsaki dan, ker ni mogel dalje spati. Prosil je večkrat sosedu, naj žival zapre, da ne bo budila tako rano. Zaradi teh besed sta se Varga in njegov sosed Dobicz sporekla. Iz besed je nastal prepir, v katerem je razjarjeni 80 letni Varga prijel za sekuro in z njo pobil Dubicza do smrti. Starca so odpeljali v ječo, kjer bo imel zdaj mir pred petelinom.

Inserirajte!

(Dalje sledi.)